

Interne Markt Visie: van strategie naar uitvoering

Juni 2026

Samenvatting

De urgentie om de Europese interne markt te versterken is verder toegenomen door geopolitieke spanningen, handelsconflicten, strategische afhankelijkheden, hoge energieprijzen en technologische rivaliteit. Voor Nederland is een sterke interne markt essentieel voor verdienvermogen, handelsbaten en economische weerbaarheid.

- Het stuk schetst dat de interne markt Nederland veel oplevert, maar dat verdere integratie stagneert door nationale barrières. VNO-NCW en MKB-Nederland verwelkomen de Interne Marktstrategie 2025 en de verklaring *One Europe, One Market* van april 2026, maar benadrukken dat effectieve uitvoering door lidstaten cruciaal is en nu ontbreekt.
- Daarnaast pleit het stuk voor eenvoudigere, coherente en beter handhaafbare EU-regels, met goede impact assessments, betrokkenheid van het bedrijfsleven en datagedreven instrumenten om regeldruk te verminderen.
- Verder worden de belangrijkste knelpunten binnen de vier vrijheden behandeld, waaronder etikettering, circulaire economie, territoriale leveringsbeperkingen, detachering, aanbestedingen, digitalisering, EU Inc en kapitaalmarktintegratie. Ook komen handelsakkoorden, energieprijzen en digitale soevereiniteit aan bod.

De conclusie is dat de roadmap een belangrijke stap is, maar nog onvoldoende integraal en langjarig is uitgewerkt. Concrete acties op lidstaatniveau blijven noodzakelijk.

Achtergrond en stand van zaken

De urgentie om de Europese interne markt te versterken is het afgelopen jaar verder toegenomen. Europa opereert in een geopolitieke en economische omgeving, gekenmerkt door handelsconflicten, strategische afhankelijkheden, druk op internationale waardeketens, hoge energieprijzen en krapte op het energienet, technologische rivaliteit en veiligheidsdreigingen. Deze ontwikkelingen zetten het Europese concurrentievermogen verder onder druk en maken duidelijk dat de interne markt niet langer alleen een economisch integratieproject is, maar een noodzakelijke voorwaarde voor economische weerbaarheid, strategische autonomie en groei.

De Europese interne markt is en blijft de motor achter het verdienvermogen van Nederland. Het Nederlandse bbp ligt naar schatting minstens 3,1 procent hoger dankzij de interne markt, wat neerkomt op een voordeel van circa €1.516 per jaar voor de gemiddelde Nederlander (stand 2022). Bovendien is Nederland bij uitstek een land dat zijn verdienvermogen te danken heeft aan de Europese interne markt, omdat deze verantwoordelijk is voor 80% van de totale handelsbaten.

Tegelijkertijd is de verdere integratie van de interne markt de afgelopen jaren gestagneerd en blijven nationale barrières groei en investeringen belemmeren. Een aanpak is noodzakelijk: huidige interne marktbarrières werpen volgens de meest recente studies impliciete tarieven op van 67% op goederen en 96% op diensten (2026).¹ Het toenemende aantal barrières is op zijn minst zorgelijk en het wegnemen van deze barrières is daarmee geen technische exercitie, maar een voorwaarde voor het versterken van de Europese concurrentiekracht.

Een functionerende interne markt vraagt niet alleen om het wegnemen van barrières, maar ook om vrije en eerlijke mededinging. De basisprincipes van het Europese mededingingsrecht moeten overeind blijven, onder meer bij kartels, misbruik van machtsposities, ongerechtvaardigde territoriale beperkingen en marktverstoringende staatssteun. Tegelijkertijd moet mededingingsbeleid ruimte laten voor Europese bedrijven om op te schalen, te investeren en te innoveren in een mondiale markt.

VNO-NCW en MKB-Nederland hebben in hun bestuursnotitie van 9 juli 2025 hun steun uitgesproken voor de Interne Marktstrategie van de Europese Commissie. Na jaren van beperkte voortgang presenteerde de Commissie in 2025 een strategie, inclusief een actieagenda gericht op het wegnemen van de zogenoemde 'Terrible Ten': de tien belangrijkste barrières die de Europese markt fragmenteren.

We zijn sindsdien aan de slag gegaan met de afzonderlijke trajecten en hebben aangedrongen bij de Europese Commissie, onze Europese koepelverenigingen en de Nederlandse overheid voor het omzetten van deze ambitie in resultaten. Het is belangrijk dat lidstaten, inclusief Nederland, deze strategie daadwerkelijk uitvoeren en het Europese belang vooropstellen en niet blijven hangen in nationale detail discussies. Het Nederlandse kabinet heeft in mei jl. hun actieagenda Interne Markt gepresenteerd.

Tegen deze achtergrond verwelkomen wij de politieke aandacht voor de interne markt, zoals vastgelegd in de verklaring 'One Europe, One Market', die in april jl. is onderschreven. De bijbehorende roadmap bevat deadlines tot eind 2027 voor onder meer vereenvoudiging van regelgeving, het wegnemen van de 'Terrible Ten', implementatie van handelsakkoorden, verlaging van energieprijzen en versterking van de digitale soevereiniteit.

Tegelijkertijd is het teleurstellend dat een voorstel voor een politieke toezegging op het laatste moment uit de verklaring is geschrapt, ondanks een recent initiatief van de Europese Commissie om dit op te nemen. Voor VNO-NCW en MKB-Nederland ligt hier dan ook een duidelijke taak om lidstaten, en Nederland in het bijzonder, aan te spreken op hun politieke verantwoordelijkheid.

In het onderstaande gaan wij in op de stand van zaken van de Interne Marktstrategie uit 2025 en de 'One Europe, One Market' verklaring.

¹ Bernasconi, R, N Cordemans, V Gunnella, G Pongetti, and L Quaglietti (2026) "What is the untapped potential of the EU Single Market" *ECB Economic Bulletin* 8/2025. Estimated the costs of trade barriers for goods and services at 67% and 95%, respectively.

1. Vereenvoudiging van regelgeving

Vereenvoudiging van regelgeving is het eerste focuspunt uit de One Europe, One Market-verklaring en vormt een randvoorwaarde voor een goed functionerende interne markt. In dit kader heeft de Europese Commissie op 28 april de mededeling “Simpler, Clearer and Better Enforced EU Rulebook” gepubliceerd. In deze mededeling wordt onder meer vastgelegd dat nieuwe wetgeving voortaan ‘simple by design’ moet zijn. Dit houdt in dat wetgeving vanaf de ontwerpfase helder moet maken wat het doel is, welke acties wanneer vereist zijn, hoe rechten en verplichtingen zich verhouden tot bestaande regelgeving, op welke wijze naleving wordt geborgd en welke consequenties gelden bij niet-naleving.

Daarbij is van belang dat handhaving en sancties proportioneel en effectief zijn om naleving daadwerkelijk te stimuleren. Volgens VNO-NCW en MKB-Nederland mag niet-naleving niet aantrekkelijker of eenvoudiger zijn dan naleving zelf. Daarnaast vraagt een goed functionerende interne markt niet alleen om harmonisatie van regelgeving, maar ook om meer convergentie in toezicht en handhaving. Verschillen in nationale handhavingspraktijken kunnen leiden tot concurrentievervalsingen binnen de interne markt.

Tevens kondigt de Commissie een actieplan aan waarin vereenvoudigingsvoorstellen in twaalf beleidsgebieden worden doorgelicht via een zogeheten ‘deep cleaning’. Deze exercitie zal worden ondersteund door een high-level stakeholdergroep. Wij achten het van belang dat het bedrijfsleven goed vertegenwoordigd is in de high-level stakeholdergroep die de ‘deep cleaning’ moet ondersteunen. VNO-NCW en MKB-Nederland zouden hier graag een rol in spelen. Betrokkenheid is essentieel om de op EU-niveau aangekondigde ‘reality checks’ goed uit te voeren. Wel is het onduidelijk wat de verhouding van de ‘deep cleaning’ is tegenover de omnibussen.

Verder zet de Commissie expliciet in op vereenvoudiging binnen de vier vrijheden van de interne markt. Voor het vrije verkeer van goederen ligt de focus onder meer op etikettering, circulaire economie, verpakkingen en elektriciteit. Voor personen en diensten betreft dit onder andere detachering van werknemers, erkenning van beroepskwalificaties, bouw- en installatiediensten in het kader van de groene transitie, spoorwegsysteem, multimodale reisinformatiediensten en het tegengaan van late betalingen. Ten aanzien van het vrije verkeer van vestiging en kapitaal richt de Europese Commissie zich op de digitalisering van het vennootschapsrecht, grensoverschrijdende mobiliteit van bedrijven, bankconsolidatie en het stimuleren van sparen en beleggen.

VNO-NCW en MKB-Nederland beoordelen al deze voorstellen in hun intentie positief. Tegelijkertijd constateren wij dat het principe van ‘simplicity by design’ al geruime tijd bestaat, maar in de praktijk slechts beperkt en niet structureel wordt toegepast. Ook het voornemen om wetgeving vaker te voorzien van impact assessments sluit aan bij een langjarige inzet van VNO-NCW en MKB-Nederland. Ondanks onze positieve houding richting de voorgestelde intentie moet wel benadrukt worden dat fragmentatie in de interne markt de afgelopen jaren juist is toegenomen. Dit komt onder meer door goldplating, uiteenlopende interpretaties door lidstaten en het toegenomen gebruik van richtlijnen in plaats van rechtstreeks werkende verordeningen. Hierdoor ontstaan in de praktijk verschillen in nationale omzetting, toepassing en handhaving van EU-regels, waardoor bedrijven met een lappendeken aan verplichtingen worden geconfronteerd.

Zo worden regels rond detachering van werknemers en de beloning van tijdelijk grensoverschrijdend personeel niet overal op dezelfde wijze geïnterpreteerd, waardoor bedrijven te maken krijgen met verschillende administratieve verplichtingen, loonbegrippen en controles. Ook bij productregelgeving leiden nationale verschillen in etikettering, verpakkingsvoorschriften, statiegeldsystemen, recyclinglogo's en taalvereisten tot extra kosten en afzonderlijke productstromen per lidstaat.

Daarnaast laten bestaande instrumenten voor regeldrukvermindering zien dat zij tot nu toe onvoldoende effect hebben gehad. Vaak wordt er bijvoorbeeld enkel voor MKB-uitzonderingen gekozen, terwijl dit niet volstaat wanneer doorsijpeleffecten plaatsvinden in de keten. Om die reden is het belangrijk het ‘Think Small First’ principe en een risico-gebaseerde benadering toe te passen wanneer men begint met het

wetgevingsproces. Het daadwerkelijk aanpakken van barrières die in verscheidene overzichten zijn benoemd zou nu ook aan de orde van de dag moeten zijn, maar laat vaak nog te wens over.²

Veelbelovend zijn nieuwe, meer datagedreven instrumenten die regeldruk niet alleen achteraf analyseren, maar ook vooraf helpen voorkomen. Een veelbelovende stap is de AI Regulatory Burden Index, ontwikkeld door Sira en Y.digital voor het Europees Economisch en Sociaal comité (EESC). Deze pilot combineert AI-gedreven analyse met expertkennis en kan de regeldruk van zowel bestaande als voorgenomen regelgeving kwantificeren en beoordelen. VNO-NCW en MKB-Nederland vinden dat de Europese Commissie snel moet investeren in verdere ontwikkeling, opschaling en toepassing van dit instrument, zodat regeldrukvermindering met meer tempo en impact kan worden gerealiseerd. Daarbij pleiten wij ervoor om deze impact assessments zowel vóór als na de co-legislatieve fase uit te voeren, zodat de uiteindelijke effecten van wijzigingen door het Europees Parlement en de Raad beter kunnen worden beoordeeld op kwaliteit en impact.

Als uit grondig onderzoek blijkt dat het introduceren van nieuwe regels de enige manier is om een geconstateerd realistisch probleem op te lossen dan is het van groot belang dat deze regels niet in silo's worden ontworpen maar op een wijze dat de samenhang met andere relevante regels goed inzichtelijk is vanaf aanvang om de coherentie tussen de regels te borgen. Ook de samenwerking tussen de bevoegde toezichtautoriteiten is essentieel, waarbij ze de invalshoeken van elkaar meenemen om tot een coherent toezicht te komen (en bedrijven niet met tegengestelde en afwijkende verzoeken en beleid worden geconfronteerd).

De passages in de mededeling 'Simpler, Clearer and Better Enforced EU Rulebook' die specifiek betrekking hebben op de interne markt herhalen grotendeels eerdere aankondigingen uit de Single Market Strategy van 2025. Om die reden gaan wij in het volgende hoofdstuk nader in op deze bestaande voorstellen, de voortgang daarvan en de positie die VNO-NCW en MKB-Nederland hierin innemen.

2. Terrible 10 en bestaande voorstellen

Sinds vorig jaar zomer is de Europese Commissie begonnen met het uitwerken van de 10 grootste gesignaleerde barrières die de vrijheid van personen en goederen voor ondernemingen in de weg zitten. In de onderstaande secties gaan we in op deze 'Terrible 10' en bestaande of aankomende voorstellen die van grote impact zijn op de interne markt.

Vrij verkeer van goederen

- **Harmonisatie en digitalisering van etikettering (o.a. Digital Product Passport)**

Er wordt ingezet op verdere harmonisatie en vereenvoudiging van etiketteringsregels, onder meer via digitale oplossingen zoals het Digital Product Passport. Dit kan administratieve lasten verlagen en grensoverschrijdende handel vergemakkelijken. VNO-NCW en MKB-Nederland steunen deze ontwikkeling, maar benadrukken ook het technische format en de validatieprocedures hier onderdeel van moeten zijn. Bij de uitrol van het DPP is het van belang goed af te wegen wie er wanneer toegang krijgt tot deze informatie. Ook sector- en product specifieke etiketteringsregelgeving zoals de CLP (classification, labelling and packaging), moet een eenvoudige digitale etikettering faciliteren. Bij verdere digitalisering van etikettering is het essentieel dat digitale oplossingen daadwerkelijk fysieke informatieverplichtingen vervangen waar dat mogelijk is.

- **Vereenvoudiging en meer impact voor een Europese circulaire economie**

Een geharmoniseerde interne markt op het gebied van stoffen-, producten- en afvalregels is essentieel voor het laten functioneren van een circulaire economie. We kijken daarom uit naar de aangekondigde Circular Economy Act (CEA, Q3 2026) waarin de interne markt voor circulaire materialen en producten centraal staat. Op dit moment zijn er bijv. nationale verschillen in de beoordeling wat als een afvalstof beoordeeld wordt en wat weer als (secundaire) grondstof kan worden ingezet. Nationale verschillen leiden tot administratieve procedures, rechtsonzekerheid

² Overzichten met uitgebreide lijsten aan barrières bestaan al voor meerdere jaren (European Round Table of Industries, BusinessEurope en SMEUnited hebben allen lijsten met 100+ concrete barrières). Zie: <https://ert.eu/wp-content/uploads/2025/05/Single-Market-Compendium-of-obstacles-21-May-2025.pdf>

en belemmeren investeringen en grensoverschrijdend hergebruik. Versnelling is bijv. mogelijk door:

- Uitbreiding van Europese geharmoniseerde (“generieke”) einde-afvalstatus bepalingen die rechtstreeks gelden in alle lidstaten, bijv. voor laag-risico afvalstromen;
- Verplichte wederzijdse erkenning van nationale einde-afvalbesluiten;
- Behoud van maatwerk via case-by-case beoordelingen waar generieke criteria ontbreken. Daar waar maatwerk van toepassing is moeten bedrijven via een (geüniformeerde) zelfbeoordelingsprocedure een grondstofverklaring kunnen aanvragen bij een bevoegde nationale autoriteit met voldoende expertise.

Zo ontstaat een beter functionerende interne markt voor hergebruik van materialen en secundaire grondstoffen met behoud van waarborgen voor milieu en gezondheid. Daarnaast pleiten wij voor:

- Europese productregelgeving met heldere ontwerpisen en ‘recycled content’ verplichtingen - op basis van wat technisch haalbaar is - om markt- en investeringszekerheid te creëren;
- Uniformering van UPV-systemen tussen lidstaten, met ruimte voor een ‘algemeenverbindendverklaring’ (avv) voor producentenorganisaties, als alternatief voor het door de Europese Commissie gestimuleerde competitieve model. Dit vermindert regeldruk, vergroot de uitvoeringskracht en versterkt samenwerking binnen ketens;
- Harmonisatie van wettelijk garantieregeling binnen de EU, zodat uniforme Europese garantielabels uitgerold kunnen worden. Nederland wijkt hier momenteel van af.

- **Aanpak van Territoriale leveringsbeperkingen**

Territoriale leveringsbeperkingen (TLB’s) zijn door de Europese Commissie opgenomen in de ‘Terrible Ten’. Het gaat om beperkingen die producenten of leveranciers aan afnemers opleggen, waardoor bedrijven producten alleen in een bepaald geografisch gebied kunnen inkopen of geen gelijke toegang hebben tot aanbod in andere lidstaten. Daardoor kunnen kunstmatige product- en prijsverschillen ontstaan, naast verschillen die wél verklaarbaar zijn door lokale regelgeving, consumentenvoorkeuren of marktstructuren. Een studie van de Europese Commissie (2020) schatte in dat het wegnemen van TLB’s kan zorgen voor een kostenbesparing van ongeveer 14 miljard voor consumenten.³ Het is dan ook van belang dat er actief naar een oplossing wordt gezocht voor het tegengaan van TLB’s.

VNO-NCW en MKB-Nederland steunen het uitgangspunt dat bedrijven binnen de interne markt niet ongerechtvaardigd mogen worden benadeeld op basis van nationaliteit of vestigingsplaats. De Europese Commissie heeft aangekondigd in 2026 met een voorstel te komen om TLB’s aan te pakken. Voor VNO-NCW en MKB-Nederland is van belang dat dit voorstel gericht, proportioneel en evenwichtig is. Het voorstel moet daarom gericht zijn op territoriale beperkingen die bedrijven belemmeren om grensoverschrijdend in te kopen.

Vrij verkeer van personen en diensten

- **Digitalisering en harmonisatie van detachering (eDeclaration en A1-procedures)**

De ontwikkeling van een uniforme digitale eDeclaration is een stap richting lastenverlichting bij grensoverschrijdende dienstverlening. VNO-NCW en MKB-Nederland ondersteunen deze inzet, mits het instrument leidt tot een daadwerkelijk uniforme aanpak. Wij pleiten daarom voor een snelle afronding van de onderhandelingen (triloog) en een brede implementatie door lidstaten van dit vrijwillige instrument. Nu bestaat het risico dat de beoogde efficiëntiewinst verloren gaat door complexe detaildiscussies tussen het Europees Parlement en de Raad. Verdere vereenvoudiging kan worden bereikt door de notificatie van detachering en de aanvraag van de A1-verklaring te integreren in één digitaal proces.

- **Aanpak van praktische belemmeringen in dienstverlening**

Initiatieven rond spoorwegsystemen en multimodale reisinformatie kunnen bijdragen aan een

³ European Commission (2020). Study on Territorial Supply Constraints in the EU Retail sector: <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/831c7de4-2a1e-11eb-9d7e-01aa75ed71a1/language-en>

beter functionerende interne markt voor diensten, maar vereisen verdere concretisering, stabiliteit en moeten worden ontwikkeld met meer oog voor maakbaarheid om tot daadwerkelijke lastenverlichting voor bedrijven te leiden.

Ten aanzien van het voorstel van de Europese Commissie (september 2022) om late betalingen aan te pakken, hebben VNO-NCW en MKB-Nederland vanaf het begin bezwaren geuit. Het oorspronkelijke voorstel introduceerde een maximale betaaltermijn van 30 dagen voor alle b2b-transacties ongeacht bedrijfsgrootte en zonder sectorale uitzonderingen, en bood daarmee onvoldoende ruimte voor contractvrijheid. Het latere compromis van Raad en Europees Parlement, met beperkte uitzonderingen en een maximumtermijn van 60 dagen, wijkt nog steeds af van de huidige, als ongelijk te duiden Nederlandse praktijk en leidt tot een uitholling van de bestaande bescherming van het mkb. Om die reden pleiten wij ervoor de onderhandelingen te beëindigen.

- **Herziening van de aanbestedingsrichtlijn**

De Europese Commissie heeft aangekondigd de aanbestedingsrichtlijn te herzien halverwege 2026. VNO-NCW en MKB-Nederland vinden dat deze herziening zich primair moet richten op het inkoopproces: hoe overheden transparant, efficiënt, proportioneel en concurrerend inkopen. Publieke inkoop kan bijdragen aan doelen zoals duurzaamheid, innovatie en sociale bescherming, maar eisen op dit gebied deze moeten bij aanbestedingen gericht en proportioneel worden ingezet waar zij aantoonbare impact hebben. De richtlijn moet dit faciliteren en stimuleren, maar niet verplichten. Aanvullende eisen mogen geen onnodige regeldruk of nieuwe marktbarrières veroorzaken, zeker niet voor het mkb.

In dat licht past ook terughoudendheid met generieke ‘Made in Europe’ eisen. Hoewel het algemene doel van strategische autonomie en versterking van de leveringszekerheid wordt onderschreven, moeten ‘Made in Europe’ eisen beperkt blijven tot specifieke, goed onderbouwde strategische sectoren en zowel proportioneel als gefaseerd worden toegepast en ingevoerd.

Voor sociale thema’s geldt dat bescherming primair thuishoort in bestaande ILO-, EU- en nationale kaders. De huidige richtlijn verplicht al tot naleving van geldende sociale en arbeidswetgeving en biedt voldoende ruimte om aanvullende eisen te stellen waar dat noodzakelijk en proportioneel is.

Vrij verkeer van vestiging en kapitaal

- **Digitalisering van vennootschapsrecht en bedrijfsprocessen**

Er wordt ingezet op digitalisering van bedrijfsprocessen, waaronder grensoverschrijdende oprichting via initiatieven zoals de Digital Business Wallet. Dit kan de mobiliteit van bedrijven binnen de EU verbeteren en administratieve lasten verlagen.

- **Vereenvoudiging van het digitale regelgevingskader (Digital Omnibus) en harmonisering middels het Digital Rulebook**

Met de gepubliceerde Digital Omnibus en Omnibus on AI zet de Europese Commissie een eerste stap richting vereenvoudiging en betere samenhang van het digitale regelgevingskader. De inzet op meer harmonisatie, duidelijkheid en een risico gebaseerde benadering kan bijdragen aan lagere nalevingskosten en betere uitvoerbaarheid voor bedrijven. Het is belangrijk dat deze eerste stappen breed worden omarmd om de gewenste verbetering van de digitale regels (Digital Rulebook) daadwerkelijk te realiseren. Met deze voorstellen zijn we er nog niet. Er zijn meer herstelstappen nodig. Bovendien mag dit niet een eenmalige exercitie zijn maar zal de verbetering van de coherentie, duidelijkheid en uitvoering van de regels een dynamisch proces moeten zijn als onderdeel van de betere regelgevingsagenda.

VNO-NCW en MKB-Nederland ondersteunen met name voorstellen die de rechtszekerheid en werkbaarheid vergroten, zoals verduidelijkingen binnen de AVG (o.a. pseudonimisering en gerechtvaardigd belang voor AI) en een meer proportionele aanpak van datalekmeldingen en DPIA's. Tegelijkertijd bestaan er zorgen over het voorgestelde centrale Europese Single Entry Point voor meldingen, aangezien dit nieuwe veiligheids- en uitvoeringsrisico's met zich mee brengt.

VNO-NCW en MKB-NL zetten in op behoud van nationale, geïntegreerde meldpunten, ondersteund door veilige en interoperabele gegevensuitwisseling tussen EU-lidstaten. Ook is voorspelbaarheid in implementatietermijnen essentieel om rechtsonzekerheid te voorkomen. In de huidige onderhandelingsfase is het van belang dat vereenvoudiging daadwerkelijk leidt tot minder regeldruk in de praktijk, met specifieke aandacht voor uitvoerbaarheid voor het mkb.

Naast de Digitale Omnibus moet het voorstel om de fitness van de volledige Digital Rulebook onder de loop te nemen (Digital Fitness Check) bijdragen aan structurele harmonisering en vereenvoudiging. VNO-NCW en MKB-Nederland zijn positief over deze ambitie, maar benadrukken dat harmonisatie alleen niet voldoende is. De huidige cumulatie van digitale regelgeving, in combinatie met overlappende verplichtingen, onduidelijke afbakeningen en uiteenlopende interpretaties door nationale toezichthouders, leidt tot aanzienlijke uitvoeringslasten en belemmert innovatie en investeringen. Daarom is het essentieel dat de (digitale) omnibussen gepaard gaan met een systematische toets op samenhang en cumulatieve impact, het voorkomen van nationale koppen ('gold-plating') en een strikte toepassing van het 'think small first'-principe. Dit sluit goed aan bij de nieuw voorgestelde 'Deep cleaning' vanuit het Better Regulation communicatie. Nieuwe regelgeving zou daarbij alleen moeten worden geïntroduceerd wanneer aantoonbaar sprake is van een lacune en niet kan worden volstaan met betere handhaving of aanpassing van bestaande regels.

- **EU Inc (28e regime voor ondernemingsrecht)**

Met het voorstel voor een geharmoniseerde Europese rechtsvorm (EU Inc) zet de Europese Commissie een stap richting verdere integratie van de interne markt voor ondernemingen. De mogelijkheid tot snelle, volledig digitale oprichting, uniforme governance en automatische erkenning in alle lidstaten kan grensoverschrijdende activiteiten aanzienlijk vereenvoudigen en administratieve lasten verlagen, met name voor startups en scale-ups.

VNO-NCW en MKB-Nederland verwelkomen deze ambitie en de sterke inzet op digitalisering (van oprichting en governance waaronder exclusief digitale algemene vergadering) en standaardisatie. Tegelijkertijd constateren wij dat het voorstel op essentiële onderdelen nog onvoldoende is uitgewerkt. Zo ontbreekt een helder en geharmoniseerd fiscaal kader, blijven belangrijke aspecten van het ondernemingsrecht, waaronder geschilbeslechting en toezicht, nationaal verankerd, en introduceert het voorstel een parallel insolventieregime waarvan de verhouding tot bestaande nationale en Europese insolventiekaders nog onvoldoende duidelijk is uitgewerkt, wat in de praktijk tot extra complexiteit en onzekerheid kan leiden, onder meer ten aanzien van crediteurenbescherming, toezicht, de rol van onafhankelijke controlemechanismen en de toepassing van insolventiecriteria. Daarnaast roepen de vergaande vereenvoudiging en de mogelijkheid tot snelle, volledig digitale oprichting vragen op over rechtszekerheid, fraudepreventie en de bescherming van schuldeisers. In het bijzonder is onduidelijk hoe de voorgestelde opzet zich verhoudt tot het Europese AML-kader en welke partijen verantwoordelijk zijn voor adequate controles bij oprichting en gedurende de levenscyclus van een onderneming. Om het potentieel van EU Inc. daadwerkelijk te benutten, is nadere uitwerking noodzakelijk. VNO-NCW en MKB-Nederland pleiten daarbij voor versterking van harmonisatie (bijvoorbeeld via een centraal EU-register), duidelijke afspraken over toezicht en rechtsbescherming, en een betere aansluiting op bestaande Europese kaders, waaronder het insolventierecht en het AML-raamwerk.

- **Kapitaalmarktintegratie en financiële vereenvoudiging**

Europese financiële integratie is sinds de financiële crisis afgenomen terwijl de EU juist staat voor een grote investeringsopgave op het gebied van verduurzaming, digitalisering en defensie. Europa heeft daarom een beter geïntegreerde kapitaalmarkt nodig om investeringen te mobiliseren en productiever in te zetten. De grootste belemmeringen voor grensoverschrijdende investeringen en opschaling zijn fragmentatie van regelgeving en hoge administratielasten. Het voorstel voor de Savings and Investment Union (SIU), een routekaart met maatregelen rondom sparen, investeringen, marktintegratie en toezicht, moet dit doen verminderen. Dit verlaagt financieringskosten, verhoogt rendementen en versterkt de economische weerbaarheid en strategische autonomie van Europa.

VNO-NCW en MKB-Nederland zijn positief over deze richting. De Commissie adresseert de juiste problemen en het voorstel bevat sterke elementen: grotere participatie van burgers (retail investors), versterking van pensioenopbouw, een betere rol voor institutionele beleggers in risicokapitaal en infrastructuur, en het stimuleren van securitisatie en fiscale vereenvoudiging (zoals via FASTER).

Om het volledig potentieel te benutten zijn op onderdelen echter wel concretere en ambitieuzere stappen nodig, bijvoorbeeld op het gebied van marktintegratie waar stappen ontbreken richting één Europese beurs, en het feit dat er geen voortgang is op insolventieregels en verbeterde toegang tot private marktdata. Op toezicht steunen we een pragmatische aanpak via convergenties pleiten we voor meer Europees toezicht waar dat meerwaarde heeft. Voor de koplopersgroep 'E6', waarvan Nederland deel uitmaakt, kan een sturende rol spelen en de ambities verhogen. Het uiteindelijke succes hangt af van ambitieuze uitwerking en implementatie.

3. Implementeren van handelsakkoorden

Het derde bouwblok van de One Europe, One Market-roadmap richt zich op het versterken en implementeren van handelsakkoorden. De Europese instellingen committeren zich aan het versneld afronden en effectief uitvoeren van lopende en nieuwe handelsakkoorden tot en met eind 2027, onder meer met partners zoals Mercosur, India, Indonesië en Australië. Voor VNO-NCW en MKB-Nederland is dit een essentieel onderdeel van een goed functionerende interne markt. De interne markt en het externe handelsbeleid zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden: een sterke interne markt vormt de basis voor een effectieve externe concurrentiepositie. Tegelijkertijd bieden handelsakkoorden directe kansen voor Nederlandse bedrijven, met name door betere markttoegang, lagere tarieven en meer voorspelbare handelsvoorwaarden.

Wij ondersteunen dan ook de inzet op versnelling van onderhandelingen en implementatie. Daarbij is het van belang dat de voordelen van handelsakkoorden daadwerkelijk bij bedrijven terechtkomen. In de praktijk blijft benutting vaak achter door complexe oorsprongsregels, beperkte kennis bij bedrijven en uiteenlopende nationale implementatie. Dit vraagt om aanvullende inzet op toegankelijkheid, bijvoorbeeld via betere informatievoorziening en praktische ondersteuning voor het mkb. Daarnaast benadrukken wij dat handelsbeleid consistent moet zijn met bredere Europese doelstellingen op het gebied van concurrentievermogen en strategische autonomie. Instrumenten tegen oneerlijke handelspraktijken, zoals versturende subsidies of economische dwang, zijn hierbij noodzakelijk, maar moeten proportioneel en voorspelbaar worden ingezet.

Tot slot is het van belang dat de EU haar handelsnetwerk verder diversifieert om afhankelijkheden te verminderen en de weerbaarheid van waardeketens te vergroten. Dit sluit aan bij de bredere Europese inzet op economische veiligheid en versterking van de interne markt.

4. Verlagen en harmoniseren van energieprijzen

In vergelijking met internationale concurrenten liggen de energiekosten in Europa structureel hoger, wat een negatief effect heeft op de concurrentiepositie van energie-intensieve industrieën en de haalbaarheid van verduurzamingsinvesteringen. Bovendien is er geen gelijk speelveld op de Europese interne markt. Bijvoorbeeld als gevolg van verschillende kortingen en subsidies op -netwerktarieven, uiteenlopende belastingen en divergerende toepassing van regelingen zoals indirecte kostencompensatie. Daarnaast raken hogere energie- en netwerkkosten niet alleen grote industriële partijen, maar werken ze ook door in de logistiek, distributie en raken zo ook energie-intensieve mkb-sectoren.

Het verlagen van energieprijzen en het versterken van de Energie Unie vormen cruciale randvoorwaarden voor het concurrentievermogen van Europese bedrijven. Investerings in het energienet zijn essentieel, om voldoende toegang tot betaalbare energie, duurzame en koolstofarme energie te realiseren. De roadmap bevat diverse initiatieven zoals het Grids Package die gericht zijn op het verbeteren van de Europese energie-infrastructuur, het verlagen van energieprijzen, het versnellen van verduurzaming en het versterken van de energiezeekerheid.

VNO-NCW en MKB-Nederland steunen de inzet op uitbouw van (grensoverschrijdende) energie-infrastructuur en het vergroten van de eigen opwek aan duurzame en koolstofarme energie. Daarnaast zijn

lagere energieprijzen en meer geharmoniseerde netwerktarieven essentieel. In het aankomend voorstel van de Europese Commissie voor het ontsluiten van flexibiliteit via de nettarieven is het van belang dat nettarieven investeringen in het energienet vergroten, kosten reflecteren en voor systeemefficiëntie, flexibel energiegebruik en lagere systeemkosten zorgen. Hierbij moet ruimte komen voor het verlenen van een subsidie op netwerktarieven voor energie-intensieve bedrijven. De huidige versnippering en nationale verschillen leiden tot ongelijkheid binnen de interne markt en verstoren investeringsbeslissingen. Voor energiezekerheid is het van belang dat de EU voldoende eigen energieproductie bezit en daarvoor niet nog afhankelijker wordt van derde landen. Tot slot benadrukken wij dat de energieagenda nauwer verbonden moet worden met de interne marktstrategie. Een goed functionerende interne energiemarkt is immers een randvoorwaarde voor industriële groei, investeringen en strategische autonomie.

5. Versterken van digitale soevereiniteit

De versterking van digitale en technologische soevereiniteit vormt het vijfde bouwblok van de roadmap en is van groeiend strategisch belang voor de Europese economie. De EU zet in op investeringen in kritieke technologieën zoals AI, Cloud, halfgeleiders en Quantum, evenals op het ontwikkelen van bijbehorende infrastructuur en regelgeving. Doorgaans dringen wij aan op een actieve rol van Nederland in dergelijke Europese investeringsprojecten, zoals de IPCEI-projecten Cloud/edge en AI.

VNO-NCW en MKB-Nederland onderschrijven het belang van de inzet om de digitale capaciteiten in EU te vergroten. Digitale technologieën zijn niet alleen een motor voor productiviteit en innovatie, maar ook bepalend voor de geopolitieke positie en economische weerbaarheid van Europa. Tegelijkertijd constateren wij dat Europa achterblijft bij mondiale concurrenten. VNO-NCW en MKB-Nederland zetten daarom juist in op het versterken van initiatieven die de toepassing van met name AI bevorderen en bijdragen aan brede adoptie (in het MKB).

De eerder door de EU aangekondigde initiatieven, zoals de Cloud and AI Development Act, de Chips Act 2 en investeringen in AI-infrastructuur, kunnen bijdragen aan het versterken van het Europese technologisch vermogen. Dit vraagt om een wetgevend kader dat investeringen in soevereine oplossingen en diensten stimuleert. Tegelijkertijd vereisen niet alle digitale toepassingen hetzelfde niveau van soevereiniteit: kies daarom voor een risico-gebaseerde benadering, reserveer de strengste eisen voor hoog-risicotoepassingen en voorkom brede verplichtingen voor laag-risicotoepassingen. Voorzie bovendien in de herzieningen van de aanbestedingsrichtlijnen om meer soevereiniteit te borgen waar nodig. Daarbij is het van belang dat deze maatregelen gepaard gaan met voldoende investeringen en een langetermijnvisie op digitale infrastructuur, inclusief energievoorziening, netwerkcapaciteit en fysieke ruimte. De invulling hiervan zal op nationaal niveau moeten plaatsvinden.

Tegelijkertijd waarschuwen wij voor verdere fragmentatie door een stapeling van digitale regelgeving. De huidige cumulatie van regels die in silo's worden ontwikkeld, waaronder de AI Act, Data Act en cybersecuritywetgeving (herziening van de Cybersecurity Act en Wijzigingsvoorstellen van de NIS2-richtlijn), leidt tot complexiteit, overlappende verplichtingen en rechtsonzekerheid voor bedrijven. Deze inzet gaat dus samen met initiatieven zoals de Digital Omnibus en het Digital Fitness Check.

One Europe, One Market conclusie

De One Europe, One Market-roadmap is een goede stap om de interne markt opnieuw politiek te prioriteren. De combinatie van concrete initiatieven, tijdslijnen en versterkte governance biedt aanknopingspunten voor voortgang richting een beter geïntegreerde Europese markt.

Tegelijkertijd kent de verklaring belangrijke tekortkomingen. Zo ontbreekt een volwaardige agenda voor de interne markt voor diensten, terwijl juist daar een groot onbenut potentieel ligt. Daarnaast heeft de roadmap nog te veel het karakter van een korte termijn-werkprogramma. Zij blijft achter bij de integrale ambitie die we kennen van langetermijnstrategieën zoals de groene en digitale transitie, waar wordt gewerkt met doelstellingen, KPI's en structurele governance. Ook ontbreekt de versterking van het TRIS-systeem en een concrete handhavingsagenda. Daarmee blijft onderbelicht dat veel nationale wetten wel worden genotificeerd, maar dat de Europese Commissie weinig juridische stappen kan ondernemen mocht er een inbreuk zijn op het Europees recht. Om een daadwerkelijke infractie procedure te starten heeft de Europese Commissie naast de juridische grondslag vaak ook een politiek mandaat nodig.

Tenslotte is er de sterke focus op deadlines in de roadmap voor het aannemen van nieuwe wetgeving dreigt contraproductief te werken wanneer onvoldoende helder is welk probleem wordt opgelost. Voor VNO-NCW en MKB-Nederland moeten initiatieven zoals de Digital Omnibus, EU Inc., en de herziening van de aanbestedingsrichtlijn aantoonbaar bijdragen aan minder regeldruk, uitvoerbaarheid en het wegnemen van grensoverschrijdende belemmeringen. Daarnaast moet deze agenda consistent worden doorvertaald naar alle beleidsterreinen. De interne markt mag geen bijzaak zijn in afzonderlijke wetgevingsdossiers, maar moet het leidende principe vormen in Europees beleid. Dat vraagt om brede verankering binnen de Europese Commissie en de lidstaten: niet alleen bij DG GROW of het ministerie van EZK, maar in alle relevante directoraten en ministeries.

VNO-NCW and MKB-Nederland

Naomi Colvoort

Colvoort@vnoncw-mkb.nl

+32 476 25 03 80